మావంగ్
కోయ పాటంగ్

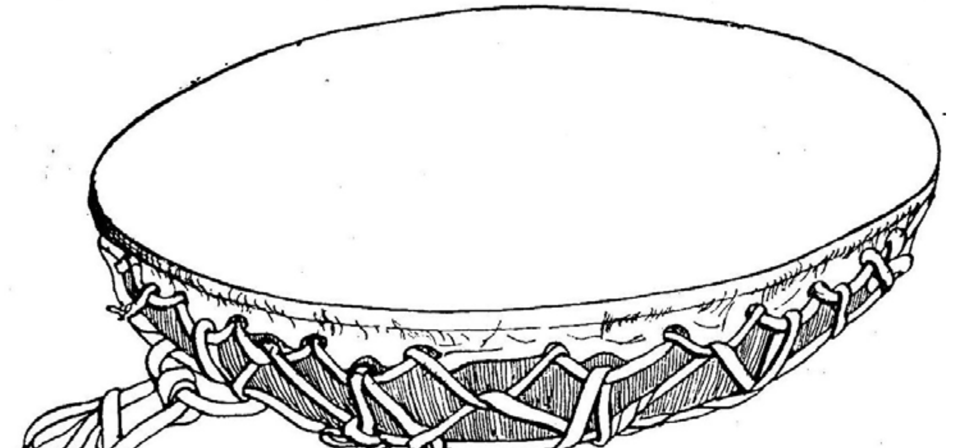

డండారి, పేన్క్ అని
వార్వలిక్ పాటంగ్

Our Gondi Songs (māvang kōya pāṭang)

Dandari, gods and singing songs
(ḍanḍāri, pēnk ani vārvalik pāṭang)
A collection of songs for new
readers of the Gondi language.

[Yet to be] Published by:
Integrated Tribal Development Agency (I.T.D.A.)
Utnoor, Adilabad District, Telangana, India

In association with:
SIL International – *Partners in Language Development*

Songs originally published in:
The Raj Gonds of Adilabad, Book 1
by Christoph von Fürer-Haimendorf, (MacMillan, London, 1948)

Gondi transliterated from Latin script by:
Pendur Sungu

Edited by:
Sidam Ramesh

English typed and edited by:
Arka Kamlakar
Mark Penny

Cover illustration by:
by Christoph von Fürer-Haimendorf

Copyright:
This compilation is copyright © 2014. Anyone is permitted to copy and distribute copies of this text or any portion of this text. It may be incorporated in a larger work, and/or quoted from, stored in a database retrieval system, photocopied, reprinted or otherwise duplicated by anyone without prior notification, permission, compensation to the holder, or any other restrictions. All rights to this text are released to everyone and no one can reduce these rights at any time.

1. మొదొడ పాట

కోయ పేన్క్నుర్ బోర్ బుప్యల్ బా?	Who is the Gond god's priest?
కోయ పెన్క్నుర్ బుప్యల్?	Who is their priest?
పాహండి మరతగ పుట్త్తోర్ వోర్ బా,	Near a pahandi tree was he born,
పాహండి మరతగ పుట్త్తోర్.	near a pahandi tree;
వోర్ పాహండి కుపర్ లింగల్ బా,	He is Pahandi Kupar Lingal,
వోర్ పాహండి కుపర్ లింగల్.	he is Pahandi Kupar,
పండ్వెన్ సగతొర్ ఆందుర్ బుప్యల్ బా,	The Pandwen folk's priest he is,
సార్పె సగతొర్ బుప్యల్.	the Sarpe Saga's priest.
కోసన పుట్త్త బాయి జంగు రాయితడ్,	In a silk cocoon was Jangu Bai born,
కోసన పుట్త్తబా.	in a silk cocoon,
సార్పె సగత బాయి బుప్యల్ బా,	The Sarpe folk's priestess she is,
పాండ్వెన్ సగత.	the pandwen folk's priestess
నాల్వెన్ సగత బా	The four brother folk's
సియ్వెన్ సగత బా	The five brother folk's
సార్వెన్ సగత బా	The six brother folk's
యేడ్వెన్ సగత బా	The seven brother folk's
ఇవిర్ ఆసి పేన్కున్ సుటి కియుస్కట్ బా,	We two will free the gods,
ఇవిర్ ఆసి అవెన్ సుటి కియుస్కట్.	we two together will free them,
మరట్ అవెన్ పొరొ పాటర్ దన్నెగావ	To Poropatar Dhanegaon we'll lead them,
వోకటె బా, పొరొపాటర్ దానెగావ.	to Poropatar Dhanegaon
బుయరితల్ పేన్కున్ తత్తెర్ బా, ఎద్దితల్	From the cave they brought the gods
బుయరితల్ పేన్కున్	from the cave,
నాలుంగ్ సగతంగ్ పేన్కున్ తత్తెరె బా,	Gods of four saga they brought,
నాలుంగ్ సగతంగ్ పేన్కున్.	gods of four saga,
దన్నెగావత్ రొపొ వ్యార్కున్ తాకుస్తెరె బా,	To Dhanegaon they guided them,
దన్నెగావత్ రొపొ	to Dhanegaon,
నర్ప్యుట్ కాలిత సరి నేండ్ అలె బా,	The way of this world they showed the gods,
నర్ప్యుట్ కాలిత సరి బా.	the way of this world.

2

బదె సరి నన దాక బాయిన?	Where am I going oh brothers?
చైత్ మహినత యెద్ది తె నన.	In chait month's heat,
మేందొల్ గజ్‌బెజ్ మాత,	My body is burning,
కోల్ కస్సుతె పొహె మాక.	In the deep water will I bathe.
డబుల్యల్ కస్సుతె డబులింగ్ పాక;	Splashing the water, hitting the water;
సాట్ సీల్క్‌న ఉంది కుడెడ్,	Sixty brooks become one stream,
సాట్ కుడెడ్క్‌న ఉంది గంగ,	Sixty streams become on river,
సాట్ గంగన ఉంది సముద్ర్,	Sixty rivers become one on ocean,
దారియత్ రొప్పొ యేర్ తుంకా.	In the ocean's water will I bathe.

3

గాడె అచ్చొర్ మోద్దు నావ,	Barrel-like my trunk; oh flowers
డొమల్ హిర్ప్‌న బాయిన.	of the mahua, mother;
టోప్ల అస్తర్ కోప నావ,	Basket-like my clusters, oh flowers
డొమల్ హిర్ప్‌న బాయిన.	of the mahua, mother;
చొట్క్ చిట్క్ అర్క్ నన,	Tap, tip, tap, tip, they fall, the flowers
డొమల్ హిర్ప్‌న బాయిన.	of mahua, mother;
నాకున్ బూర్ పెరనిర్,	My people will gather, the flowers
డొమల్ హిర్ప్‌న బాయిన.	of the mahua, mother;
నాకున్ బోర్ వొడనిర్,	My people will dry the flowers
డొమల్ హిర్ప్‌న బాయిన.	of the mahua, mother;
నాకున్ బోర్ నహనిర్,	My people will soak the flowers
డొమల్ హిర్ప్‌న బాయిన.	of the mahua, mother;
నాకున్ బోర్ పిస్క్‌నిర్,	My people will press the flowers
డొమల్ హిర్ప్‌న బాయిన.	of the mahua, mother;
నాకున్ బూర్ కల్ రెహనిర్,	My people will distil liquor from flowers
డొమల్ హిర్ప్‌న బాయిన.	of the mahua, mother;
నాకున్ బూర్ ఉండనిర్,	My people will drink, oh flowers
డొమల్ హిర్ప్‌న బాయిన.	of the mahua, mother;
వడ్కొర్ వోర్ వడ్క్‌నుర్,	Dumb men will wax loquacious, oh flowers

డొమల్ హిర్ప్న బాయిన. — of the mahua mother;
జుట్టి జగడ తెరుసనిర్, — Tearing their hair they will fight, oh flowers
డొమల్ హిర్ప్న బాయిన. — of the mahua, mother;
వెలుమ్ కుట్టంగ్ తెరనిర్, — Fence-poles they will seize,oh flowers
డొమల్ హిర్ప్న బాయిన. — of the mahua, mother;
పొద్దింగ్ పొద్దింగ్ కూడుస్క్, — In the rubbish-heaps they will roll, oh flowers
డొమల్ హిర్ప్న బాయిన. — of the mahua, mother.

4

దెన, దెన, దెరెన, దెన దాద, — Dena, dena, dedena, dena dada,
బదె దినమ్ వాసెర్ మంత నావి దాద? — What days are coming, my broter?
మడ్ బావెయ్ దినమ్ నావి దాద, — Great Bhawe is coming, my brother,
తాన్ పెజెయ్ బదె దినమ్ నావి దాద? — Thereafter what day is coming, brother?
బుడ్ బావెయ్ దినమ్ నావి దాద. — Bur bhawe is coming, my brother.
తాన్ పజెయ్ బదె దినమ్ నావి దాద? — Thereafter what day is coming, my brother?
సాల్ మెట ఆకిరి దినమ్ దాద. — Akari day, once a year, oh brother.
తమున్ సియ్యూర్ తాదుర్ నావి దాద, — The five brothers, the grandfathers, my brother.
హెత్మ మరట్ తేండ్కట్ నావి దాద, — Let us start the dance-feast, my brother.
తాదొ బాబొన వకత్న నిసన్ దాద. — From fathers and grandfathers' time hails the custom, brother,

నిసన్ జొహై మానుత నావి దాద, — The custom was started by them, my brother.
హెత్మ తేండ లాతెర్ నావి దాద, — They began the dance-feast, brother,
కొహ్క వాలెక్ బక్రన జేవున్ ఆత, — Horned goats were killed and offered,
డారి బేలిత బోజన్ నావి దాద. — Sweetened dal was offered, my brother.
దెన దెన దెన దెరెన దెన, — Dena, dena, dena, dedena, dena.
యేత్మ బగయె మరట్ వోకట్ నావి దాద? — Were shall we hold the dance-feast, my brother?
మాకున్ బుద్ది బోర్ వెహనిర్ నావి దాద? — Who will give us the right advice, my brother?
సిరి సంబు వొరొరె వెహనుర్ నావి దాద. — It is Sri Shembu alone, my brother.
వోన్గ మరట్ బాల దాకట్ నావి దాద, — To him let us go, my brother.
తమున్ సియ్యూర్ తాదుర్–బాబురె నావి దాద, — The five brothers, the forefathers, my brother,
సంబునగ సోంద లాతెరె, నావి దాద, — They went to god Shembu, my brother.
రామ్, రామ్, సంబు! — Ram, Ram, oh Shembu!

మావంగ్ కోయ పాటంగ్

బేకె బహన్ నిమెట్ వాతిట్?	Why and whence have you come?
యేత్మన్ బగ మమొుట్ వోకొామ్?	Were shall we hold the dance-feast?
నన అవ్ వెహ్వాన ఆయోనె బేట,	I cannot tell you, oh son,
వైస గురున ఆందె మియడ్,	But Vias Guru has a daughter,
బాయి పుల్లల్ అదె ఆంద్ నావి దాద,	She is Bai Phulala, my brother.
తానె మిరట్ పుసి కీమ్ట్,	Put the question to her.
దెట్ తె బాల, దెట్ రా నావి దాద,	Let us go, brother, let us go, my brother!
రామ్ రామ్, బాయి,	Ram, Ram, sister.
బేకె బహన్ మిరట్ వాతిట్ నావి దాద?	Why and whence have you come, my brothers?
యెత్మ బగ మమోట్ వోకొామ్ నావి బాయి?	Where shall we hold the dance-feast, my sister?
అగ నావొార్ తాదుర్ మంతెర్ నావి దాద,	There are my grandfathers, my brothers,
సీనుర్ పటెర బాల ఆందిరె కోకొా.	At Sinur Patera they live, my brothers.
రామ్ రామ్ బాయి తె రామ్ నావి బాయి,	"Ram, Ram, sister, Ram, ram."
పేన్క్ మల్సి రోన్ సొాత్తంగ్	The gods turned and went home;
పేన్క్ సవ్రె మాతంగె నావి దాద,	There they dressed themselves up, oh brothers.
చంపా పుంగక్ ఇన్ పేన్క్ నావి దాద,	Like champa flowers appeared the gods;
టొాటుకా పుంగక్ ఇన్ పేన్క్ నావి దాద,	Like the yellow flowers of bottle gourds;
ముగ్రి పుంగక్ ఇన్ పేన్క్ నావి, దాద.	Like mugri flowers appeared the gods.
తాల్ నె వెల్లె జనిక్ ఉండె వార్తంగ్.	Silken turbans they tied on their heads,
నెలు జాగంగ్ బాల కెరెంగ్ నావి దాద,	And dressed in new blue garments.
దెట్ గారియెట్ బాల దెట్ నావి దాద,	Let us go, friend!
యెకాండయల్ బాల తుడుంనా టోకి ఆత,	The sound of kettle-drums rose.
బాహన్ పేన్క్ సవ్రె మాతంగ్?	How did the gods set out?
కాంకి డోపొానంగ్ సరంగ్ అతంగ్,	The thunder of disk drums rolled,
యెకాండయల్ బార తుడుంనా టోకి ఆత,	The sound of kettle-drums rose.
దాంతోమ్ నావి బాయి.	Now we are going, sister!
బేల సెకితె మిరట్ సోంట్,	Go without fear!
పేన్క్ సోంద తె బార లతంగ్,	The gods set out on their journey,
తాన్వ సివ్వత్ సుటికిత,	Crossed the border of their uncle's village,
అక్కుర సివ్వతె నేంగ లాతంగ్ పేన్క్,	And entered the land of their uncle's village.

5

వత్త మరతగ టిడి ఉత్త,	On the dried up tree sat the tiri-bird
టిడి వడుసలాత యో	Chirping it started to chatter:
సిత మరత్ కరుమ్ను తడయ్తెన్,	"By the tamarind trees near the tank,
కాయల్ కూత్లె వాతొన.	To bathe and wash I have come.
అస్కె వాతొర్ పాట్లనొర్ మరి,	Then came the patel's son,
నా తడి వోతొరు,	My ear-ring he took away.
నా తడి సిమ్ దాద,	Brother give me my ear-ring
నా యాయల్ రాంగరె,	Else my mother will scold."
నీక్ యాయల్ అతెకె,	"Never mind your mother,
నాక్ ఆతి పొరడ్,	I'll make her my mother-in-law."
వత్త మరతగ టిడి ఉత్త,	On the dried up tree sat the tiri-bird,
టిడి వడుసలాత యో	Chirping it started to chatter:
సిత మరత్ కరుమ్ను తడయ్తెన్,	"By the tamarind trees near the tank
కాయల్ కూత్లె వాతొన.	To bathe and to wash I have come.
అస్కె వాతొర్ బాయినొర్ మాడ్సొ	Then came my sister's husband,
నా పోతి వోతొరు,	My belt he took away.
నా పోతి సీమ్ బాటొ,	Brother give me my belt,
మా బాబల్ రాంగనుర్,	Else my father will scold."
నీక్ బాబల్ ఆతెకె,	"Never mind your father,
నాక్ మమ మురియల్,	I'll make him my father-in-law."
వత్త మరతగ టిడి ఉత్త,	On the dried up tree sat the tiri -bird,
టిడి వడుసలాత యో	Chirping it started to chatter:
సిత మరత్ కరుమ్ను తడయ్తెన్,	"By the tamarind trees near the tank,
కాయల్ కూత్లె వాతొన.	To bathe and to wash I have come.
అస్కె వాతొర్ మామనొర్ మరి,	Then came my uncle's son.
నా పంజొల్ వాతొర్,	My anklet he took away.
నా పంజొల్ సీమ్ దాద,	Brother give me my anklet,
మా దాదల్ రాంగనుర్,	Else my eleder brother will scold."

నీక్ దాదల్ ఆతెకె,	"Never mind your brother,
నాక్ తాద్ మురియల్,	I'll make him my brother-in-law."
వత్త మ్రర టిడి ఉత్త,	On the dried up tree sat the tiri-bird
టిడి వడుసలాత యో:	Chirping it started to chatter:
సిత మరత్ కరుమ్న తడెయ్తుగ,	"By the tamarind trees near the tank,
కయల్ కూత లాతొన్,	To bathe and to wash I have come.
అస్కె వాతొర్ ఆతినొర్ మరి,	Then came my aunt's son,
నా సరి వాతొర్,	My necklet he took away.
నా సరి సీమ్ దాద,	Brother give me my necklet,
మా అంగె రాంగర్,	Else my brother's wife will scold."
నీక్ తంగె ఆతెకె,	"Never mind your brother's wife.
నాక్ సగ్లె బాయి,	I'll make her my sister-in-law."

6

మావేలి తాదుర ఆక్డ వాత దేవ!	Our grand -fathers' drums, the gods have come!
సింగరె దావ్డి పియరె బాయిర,	The girl picks up her new basket.
వాడిత సరియె దాయరె బాయిరా!	The path to the garden she takes;
మడ దాదరొ ఇందరె బాయిరా,	"Oh gardener, brother !" She calls,
మావేలి తాదుర అకడ వాత దేవ!	"Our grand-fathers' drums, the gods have come,
అట్రు వాడిత బాజి పాల సీమ్ దాద,	Eighteen vegetables give me, oh brother."
ఉల్లి వోపతె దానురె మాడల్,	To the onion-bed the gardener goes,
ఉల్లి జుడియ పియనురె మాడల్,	A bundle of onions he grasps,
అట్రు వాడిత బాజి పాల సీనురె,	Of eighteen garden fruits he gives,
సింగరె దావ్డి నిహరె బాయిరా,	Full to the brim is the new basket.
రోతయె సరియె వాయరె బాయిరా,	The path to the house the girl takes,
రెండెయె ఉర్కి కియరె బాయిరా,	Quickly the girl does the cooking;
సైపక్ తయర్ ఆతయె తాదురా,	"Dinner is ready, oh elders,
పంగతె ఉద్నెన్ వాతెరె తాదురె,	Come and sit down to the meal."
జేవియె కీయులె లాతెరె తాదురె,	The food they are eating, the elders,
జేవియె కీసి తెదనీర్ తాదురె.	And after the meal they rise,
ఆకియె తముక్న మానె కియున,	Leaves and tobacco are offered,

తన్వయె మానె వూర్కెయో సీయన,	Hosts greet their guests,
ఉరాయె మానె తన్నయో యేతన,	Guests greet their hosts,
ఆకడ సవ్రి కీయరె బాయిరా.	And dancers and drums bid farewell.

7

	GIRL (singing):
బెయె నన చుడుర్ మంతోన్,	Mother I am still a little girl,
సడె వాతెకె,	If your son-in-law comes,
రోహుమా వో.	Don't send me with him.
బెయె నన చుడుర్ మంతోన్,	Mother I am still a litile girl,
దర్మపూరి చోకోట్ మతెకె,	Dharmapuri is a good village,
రోజి రూపియ తత్కా,	Daily wages will I bring;
బెయె నన చుడుర్ మంతోన్,	Mother I am still a little girl,
సడె వాతెకె,	If your son-in-law comes,
రోహుమా వో.	Don't send me with him.
	SON-IN-LAW (in speaking voice):
ఆతి ఆతి నీ పేడిన్ రోహ,	Mother-in-law, mother-in-law, send your daughter to my house.
	GIRL (singing):
బెయె నన సోనోన్ సోనోన్,	Mother, I won't, I won't go,
బెయె వో, బెయె వో,	Oh mother mine, oh mother mine,
నీ సడెన బుద్ది, బెయె,	Your son-in-law mind, mother,
బత్తి, వేలిమరు,	Goes round the liquor still.
నన సోనోన్ సోనోన్.	I won't, I won't go.
బెయె వో, బెయె వో,	Oh mother mine, oh mother mine,
నిమె సీత హెర్మి బెయె,	The buffalo you gave me mother,
బతి రోన్ వోతోర్.	He took to the liquor-still.
నన సోనోన్ సోనోన్,	I won't, I won't go,
బెయె వో, బెయె వో,	Oh mother mine, oh mother mine.
యెర్ ఇంజెర్ తల్కోర్ బెయె,	Not even water he asks of me, mother,
పిడ్వె ఇంజెర్ జారోర్ బెయె,	Never does he step on my sleeping mat, mother,
నన సోనోన్ సోనోన్,	I won't, I won't go,

మావంగ్ కోయ పాటంగ్

బెయె వో, బెయె వో.	Oh mother mine, oh mother mine.
	MOTHER (in speaking voice):
తాని బుచ్చి అవల్ బాబోన ఇజ్జత్ తితప్ కియ్మ.	Daughter darling, don't spoil the good name of your parents.
	GIRL (singing):
బుచ్చి ఇంతి బెయె,	Darling you say, mother,
తాని ఇంతి బెయె,	Daughter you say, mother,
ఇదెడత్క్ నన సోనోన్ బెయె వో.	Yet, this time I won't go.
	MOTHER (in speaking voice):
యే సడె బావ, ఇదెడత్క్ వాయొన్ ఇంత; మల్సి సో, మర్ల వాతెకె రోహ్క్.	Son-in-law, she says she won't go this time; go away once more, and when you come again, then I will send her.
	GIRL (singing):
ఈతోర్ బత సోబతోర్ వేర్ బెయె వో,	How handsome he is, oh mother,
ఈతోర్ బత సోబతోర్, వేర్ బెయె వో,	How handsome he is, oh mother;
బదె ములుక్నోర్,	Oh what land
వేర్ రాజల్ వో,	May he be raja?
బత పోరోల్ వేన మందర్,	What may be his name,
వేన బెయె వో,	Oh my mother?
బదె నాగుర్ మందర్	What may be his villge,
వేన బెయె వో,	Oh mother?
	YOUNG MAN - PAPIDOSI (in speaking voice):
నీవ బతల్ కామ్ మంత, బద్ ములుక్ మత్తెకె, బతల్ ఆయి, బత పోరోల్ మత్తెకె ఆయి, నీక్ బతల్ జరురత్?	What business is it of yours, what my country may be, what my village may be, what my name may be. Why do you want me to tell you all this?
	GIRL (singing, in a different and very melodious tune):
నీక్ తుంక దాదర,	You I'll marry, friend,
నాకు సాయిబ అముర,	Your wife I will become.
నీవ బదె నాగురె,	What is your village?
నీవా బత పోరోల్,	What is your name?

YOUNG MAN - PAPIDOSI (in same tune):

నావ మన్మడ్ ఇతెకె,
లేంగ్‌కుంట రొప్పొ హ,
నా పొరొల్ ఇత్తెకె,
పాపి దోసి రాజన,
అచ్చొర్ నీవా దిల్ మంత,
తె వచ్చన్ సీమ్, బహక్ సిమ్,

My home I will tell,
Lenjekunta, it is dear,
My name I will tell,
I am Papidosi Rajana.
If such is your wish,
Then pledge me your troth.

GIRL (giving PAPIDOSI her hand and singing):

యేత్వి బాక యేత్విబా,
నాకె నిమె తుంగయె,
యేత్వి బాక యేత్వి బా,
నాకె నిమె తుంగయె.

Take my promise,dear,
Me you shall marry,
Take my promise, dear,
Me you shall marry.

YOUNG MAN - PAPIDOSI (putting his hand in hers):

తాడ్వి బాక సియ్యి హో,
నీక్ నన తుంకాయె,
తాడ్వి బాక సియ్యి హో,
నీక్ నన తుంకాయె.

Take my promise,
You I will marry.
Take my promise,
You I will marry.

GIRL (in speaking voice):

నన్ దాంతొన్ బాయిన రోన్,
నిమె గట్కమెన్ ఉచ్చి మన్,
నన జల్ది వాంతొన్,

I am going to my mother's house,
You wait here for a while,
I'll come quicly back.

PAPIDOSI (in speaking voice):

సొ, సొ.

All right (go, go).

GIRL (speaking to mother who re-entered the stage):

బెయె బెయె నన సొడియంతొన్, పాపి దోసి రాజన్‌గ,

Mother, mother I am going with Papidosi Rajana.

MOTHER (speaking):

బుచ్చి తాని సడె బరియల్ వాతెకె నన బతల్ వెహ్కా?

Dearest child, when the old son-in-law comes, what I shall tell him?

GIRL (speaking):

నన సొన్వల్ సరి వెహ,

Show him the path I have gone.

The girl left the stage with Papidosi, and shortly afterwards the son-in-law returned;]

SON-IN-LAW (in speaking voice):

ఆతి ఆతి నీ పేడి బేకె సొత్త దిస్సొ,

Mother-in-law, where has your daughter gone? I don't see her.

MOTHER (speaking):

నన చేటన్తున్ మైతొన్,
మతి బుదితున్ మెయ్చులోన్.
సొన్వల్ సరి నీక్ వెహంతొన్.

I have born her body.
Her mind I have not framed.
I'll show you the path she has taken.

SON-IN-LAW (singing):

బేంద వెహ ఆతి వో,
అదు బగా సొత్త వొ,

Show me mother-in-law, dear,
Where, oh where she has gone.

MOTHER (singing):

కేంజ, కేంజ బావ రా,
అదు సొన్వల్ సరి రాయి సొత్త.

Listen , Listen, son-in-law,
This is the way she has gone.

(in speaking voice):

యే సడె బావ, బొర్ ముసపిర్ వాతొర్ వోన్ తోడో సొడిత.

Oh, son-in-law some stranger came, and with him she went off.

SON-IN-LAW (in speaking voice):

బద్ నారె, బద్ నగురె, బత పొరొలె నక్ వెహ.

Of what villge, of what town, what is his name, do tell me.

MOTHER (speaking):

యే సడె బావ, వోన నార్ ఇతెకె లేంజ్కుంట నగుర్, వోన పొరొల్ ఇత్తకె పాపి దోసి రాజల్.

Son-in-law, his villge is Lenjekuntanagur, and his name is Papidosi Rajana.

SON-IN-LAW (singing):

వోన్ పాక ఆతి వొ,
తాన్ వోకా ఆతి వొ.

Him I will beat, mother-in-law,
Her I'll bring back, mother-in-law.

Excitedly he walked up and down as if on his way to Lenjekuntanagur; at last he spied Papidosi and the girl and pounced on them shouting:

నిమె బోని రా బోన బాయికొ వోతిరా, సస్తొ మంత, బారవైస?

Who are you? Whose wife have you taken? Did you get her so cheap you bastard?

PAPIDOSI (in speaking voice):

యే తాదొ! నన జులుమ్ జబర్ దస్తి నన వోత సిలొన్, తనయ్ రజితె వాత.

He grandfather ! I took her not by force or threats; of her own free will she came.

SON-IN-LAW (singing):

నీకున్ పాక లేకరా,
తానే వోకా లేకరా,

I'll beat you, rascal,
And I'll take her back.

PAPIDOSI (seizing a stick and singing):

నీ తోడొ ఆయొరా,
పెజె మునె సుడారెయ్,

You can't carry her off,
Look out! See how you will fare!

SON-IN-LAW (catching PAPIDOSI'S arm and singing):

అలే కచ్చి పియివిరా,
వెయ్నె తల పాయ్విరా!

Take your sword,
And cut off my head (if youcan)!

8

MAN (singing):

నిమె సరి సొన్వని బత పాడి రామి బాయి,

Girl, walking along the road. Tell me what is your cla

GIRL (singing):

నిమె పాడి పూసి కియ్వని!
బోని ఆంది బాయ్కో బాడియ;
నీక్ లాతతె కుండి కీక (లాతపాక), రాండ్వ బాయ్కొ బాడియ,

Who are you man to ask my clan?
You who hire out your wife!
I'll trample you under my feet

MAN (singing):

నీవంగ్ లాతంగ్ వోటితె యేత్క,
నిమె, నన బత్తి రోన్ దాకట్,
బుంగ మెన్ కల్ ఉన్కట్,
జోడ జోడి మరట్ ఉద్కట్.

Kick you may, I'll take your feet in my arms;
Together let's go to the liquor still,
Liquor from pots we will drink,
Sitting together like husband and wife.

GIRL (singing in scornful tone):

సేతి టొప్లి నీవ
సెరుండు మాడ్సొ నావొర్,

Yours shall be winnowing fan and basket,
Your younger brother shall be mine.

9

డెయోగర్‌త హాటుమ్ సానెన, నన బెయొన,	I'll go to the market at Deogarh, mother,
కాట వంజిన బాగ్రి ఊసెన నన బెయొన,	I'll husk bearded rice oh mother,
లహ్క్యా వంజిన బాగ్రి ఊసెన నన బెయొన,	I'll husk long-grrained rice oh mother,
కొట్క్యా పిట్టె వంజంగ్ ఊసెన, నన బెయొన,	I'll husk bird's rice oh mother;
బగాడిత బర్తి తుంగెన, నన బెయొన,	All this I'll load on a cart, oh mother,
దుర్‌పుర్‌కిన గాడ పుహేన, నన బెయొన,	I'll yoke the bulls to a trotting cart, oh mother,
యేని మోల దిక్డి పోండెన, నన బెయొన,	I'll dress in in a sari worth an elephant, oh mother,
కూర మోల కుంచురి కెరెన, నన బెయొన,	I'll put on a bodice worth a calf, oh mother.
వెర్చె తాకోర్ కుకు కెరెన, నన బెయొన,	Like a squirrel's tail the mark on my forehead, oh mother,
సూపె తోకోర్ సుర్మ కెరెన, నన బెయొన,	Like a bandicoot's tail the paint on my eyes, oh mother.
డెయోగర్‌త హాటుమ్ సానెన, నన బెయొన.	I'll go to market at Deogarh, oh mother.
బాగడిత విక్ర తుంగెన, నన బెయొన,	And sell all my rice oh mother.
బాదె సరి నేంగెన, నన బెయొన,	Which lane shall I enter oh mother?
సాలెన సరి నేంగెన, నన బెయొన,	The weaver's lane will I enter, mother,
మేందోల్ సూడ్సి దికిడి యేతన, నన బెయొన,	To suit my figure I'll buy a sari, oh mother.
సానర్ సరి నేంగెన, నన బెయొన,	The goldsmith's lane I will enter, oh mother,
మోసార్ సూడ్సి ముకెర యేతన, నన బెయొన,	For my nose I will buy a stud, oh mother,
గోటి సూడ్సి చీతాకి యెతన, నన బెయొన,	For my neck I will buy a necklece, oh mother,
కాసర సరి సానేన, నన బెయొన,	To the metal-workers' street I'll go, oh mother,
కాల్ సూడ్సి జోడ్వి యేతన, నన బెయొన,	For my feet I'll buy toe-rings, oh mother.

10

బాయిక్:	WOMEN:
బదె దేసున్ సాంజియో దాద,	To which land are you going, brothers?
బదె దేసున్ సాంజియో దాద,	To which land are you going, brothers?
డండారి యేంద్వలిర్:	DANDARI DANCERS:
సోనెత దేసున్ సాంజి,	To the land of gold we are going,
సోనెత హరతి తత్తోమ్.	Gold in plenty we'll bring.

బాయిక్:	WOMEN:
బదె దేసున్ సొంజియో దాద,	To which land are you going, brothers?
డండారి యేంద్వలిర్:	DANDARI DANCERS:
హీరన దేసున్ సోంజి,	To the land of diamonds, we go:
హీరన హరతి తత్తోమ్,	Diamonds in penty we'll bring.
బాయిక్:	WOMEN:
తతిట్ బత్తి వాగ్ మురియల్ దొహ్చి వాట్తోమ్	Bring them then but the tiger's gate we have closed,
వాగ్ వేసి జోప వాట్తోమ్.	The tiger's door we have closed.
మావ బూందొ సీమె దాద,	Give us our toll, oh brothers.
డండారి యేంద్వలిర్:	DANDARI DANCERS:
సియ్వల్ బూందొ సీకోమ్ బాయి.	What must be given, we'll give, oh girls.
బాయిక్:	WOMEN:
వెట్టెతంగ్ బాందంగ్ బచెలె దాద?	Rafters and bindings, how many are there, brothers?
తాన హిసాబ్ వెహ దాద.	Their number you shall tell us.
డండారి యేంద్వలిర్:	DANDARI DANCERS:
వెహ్వకె దాకొమ్ తె హిరన హోర్ సీకోమ్.	If we cannot tell, we'll give you diamonds in plenty.
వెహ్వకె దాకొమ్ తె సోనెత హోర్ సీకోమ్.	If we cannot tell we'll give you gold in plenty.
వెహ్వకె దాకొమ్ తె అకార త పేడల్ సీకోమ్.	If we cannot tell we'll give you the boy of the Akara drums.
బాయిక్:	WOMEN:
వెట్టెతంగ్ బాందంగ్ బచెలె దాద, వెహయె దాద?	Rafters and bindings, how many are there, brothers?
డండారి యేంద్వలిర్:	DANDARI DANCERS:
వెహ్వల్ మతెకె వెహ్కొమ్ బాయి,	If we have to tell we'll tell, oh girls,
వెట్టెతంగ్ బాందంగ్ రెండ్.	Rafters and bindings there are but two.
బాయిక్:	WOMEN:
హటుమ్ నేర్ మాంది బచ్చెలె దాద, ఊర్కునె మిరట్ వెహట్ దాద?	In the bazaar crowd, how many are there, brother?
డండారి యేంద్వలిర్:	DANDARI DANCERS:
వెహ్వల్ మతెకె వెహ్కొమ్ బాయి,	If we have to tell, we'll tell, oh girls,
వెహన్తొమ్ బత్తి మాక్ బతల్ సీకిట్?	But if we tell, what will you give us?

బాయిక్:	WOMEN:
వెహ్తాకె పేడి సీకోమ్.	A girl we will give you in marriage.
డండారి యేంద్వలిర్:	DANDARI DANCERS:
వెహ్వాల్ మతెకె వెహ్కోమ్ బాయి.	If we have to tell, we'll tell, oh girls.
హాటుమ్న మాంది ఇవిరె బాయి,	In the bazaar crowd are but two,
ఉంది వెయ్లో వరోర్ మాడ్సో.	one woman and one man.
బాయిక్:	WOMEN:
వావ్టంగ్ జోన్న కుట్టంగ్ బచ్చెలె దాద?	In the field how many millet-stalks, brothers?
వెహయో దాద.	How many are there, tell us, brothers.
డండారి యేంద్వలిర్:	DANDARI DANCERS:
తాన్ ఉండె వెహ్కోమ్.	That too we'll tell you.
వావ్టంగ్ కుట్టంగ్ రెండెయో బాయి,	There are but two millet-stalks,
ఉంది సడ్కల్, ఉంది వాకిడియల్.	One is straight and one is crooked.

11

సీతాగోంది వాడితె,	In a garden at Sitagondi,
జాయితమలి పుంగర్,	Grows the jeita flower;
సీయ్నెకె సీయ్నెకె నా నడి నోంత,	Sweeping, Sweeping, my hips ache.
డియంగ్ డియుర్ సుడునెకె,	At the sight of girls and boys,
జాగ్వేందర్ పుంగర్,	The flowers open in blossom;
మాతరి మ్తురల్ సుడ్నెకె,	At the sight of the old men and women,
ముర్ జూర్త పుంగర్,	The flowers shrivel and die;
పేకుర్ వెకుర్ సుడ్నెకె,	At the sight of tiny children,
కరియ దోహర్ పుంగర్,	Buds burst forth anew.

12

చైత్ మహినత యెద్ది ఆత!	Great is the heat of Chait month!
పేర్స బాయి బడ్ హో బాయి?	The great goddess, who is she, girl?
బూయ్ లచ్మి బెయె, బాయి ఆందె.	Earth Mother is the great goddess.
తాన సేలడ్ బడ్ ఆంద్?	Who is her younger sister, girl?
తాన సేలడ్ బడ్ ఆంద్?	Who is her younger sister, girl?
దుర్గా బవని బాయి ఆంద్,	Durga Bhoani the goddess,
తాన సేలడ్ ఆంద్.	Is her younger sister.
నీవ సెలడ్ బదె హ బాయి?	Who is your younger sister, goddess?
తుకాయి బవని బాయి ఆంద్.	It is Tukai Bhoani, the goddess.
తాన సేలడ్ బదె హ బాయి?	Who is her younger sister, girl?
తాన సేలడ్ బదె హ బాయి?	Who is her younger sister, girl?
సేలడ్ యేడుంగ్ మిరటె బాయి,	Sisters seven, you goddess,
చైత్ మహిన యెద్ది హొ బాయి.	Great is the heat of Chait month.

13

రెల రెరెల, రెల రెరెల,	Rela rerela, rela rerela,
తమున్ యేడ్వ్యేర్ పనియుర్ అలె,	Brothers seven the Panior were,
బియె రాజు ఇందనిర్ దాదలిర్,	To the brothers their sister Raju said:
బారి దాద ఇందరె రాజు,	"Oh brother" Raju said,
దాద ఇందరె దాదర బాయి,	Thus spoke the girl to the brothers,
నీవ బీడివార్ వెహ,	"Tell us your sacred tale."
మావెలి బీడవ్రి ఇత్తెకె బాయి:	"Our tale is this, oh girl:
బౌరమచ్వ, (పేన్ద జాగ ఆంద్)	Bourmachua, (is the place of the god,)
మసుర్ దారి కనర్క్,	Red like dal his eyes,
గొహ్దన మెందొల్,	Wheat-like is his body,
వంజి పెరెక్ పాల్క్,	Like grain his teeth,
చిట్కి నేరొండ తల,	Like a castor seed his head,
తుతరి బెడ్డె తోకొర్,	His tail a spiked staff;
చౌద బీడింగ్ మంతంగ్ బాయి,	Fourteen are his hoods, oh girl,
సోంగున్ వాతెకె కడ్క్ మనొంగ్,	If angered he stays not quiet,

మావంగ్ కోయ పాటంగ్

సోంగున్ వాతెకె బత్తయె సిలె,	Harmless he is, if not angered.
అదె నావ బీడ్వార్,	This is our sacred tale."
తమున్ యేడ్విర్ పనియుర్,	Brothers seven the Panior,
ఊర దన్వ్ బగ బాయి,	"Where is their cattle, oh sister?"
గౌరపూర దన్వ్ మన్మడ్,	"At Gaurapura is the cattle."
కెయ్దె సాడి – బర్గ పియున పనియుర్,	Panior grasps the herdsman's staff,
సపుర్ సేలముచ్త పనియుర్,	And wraps a thin cloth round himself,
కాదె ముద్ద కెరంత పనియుర్,	On his feet Panior puts sandals,
డొడ్డితె సరి దాయున పనియుర్,	To the cattle-pens he wanders.
డొడ్డి యెవ లాతొర్ పనియుర్,	Panior reaches the cattle pens,
జోప సుటికీనుర్ పనియుర్,	Panior opens the doors,
జోపత కాల్క అరన పనియుర్,	To the doors Panior bows deeply,
దన్వ సుటి కీనుర్ పనియుర్.	Then Panior leads out the cattle.
బగ మెహ దానుర్ పనియుర్.	Where will Panior graze the cattle?
అర్క పూర వానుర్.	To Arkapura goes Panior
మూరంగ్ యేర్ ఉహ్కాట్, దాద.	"Let's water the cows, oh brother."
బగ యేర్ ఉహ్కాట్ దాద.	"Where shall we water them brother?"
సాసర్ కుండుమ్ యేర్ ఉహ్కాట్ దాద.	"Let's water them at Sasarakunda."
సీవ లాతొర్ పనియుర్.	There arrives Panior.
మరట్, బాబ మండ మీండుస్కాట్ దాద.	" Where shall- we rest the cattle, oh brother?"
గౌర పూర మండ మీండుస్కాట్.	"At Gaurapura shall be the rest-place."
రోన్ సొంద లాతొర్ పనియుర్,	Back to his house goes Panior,
యెహ్కా పాని తుంగనుర్ పనియుర్,	Washes himself with hot water,
జేవి కీయ లాతొర్ పనియుర్,	He begins to eat his food,
కెయ్క నొర లాతొర్ పనియుర్,	Afterwards washes his hands,
చుట్టంగ్ ఉండె ఉండన,	Panior smokes a leaf-pipe.
కెయ్దె సారి బాజ పియున పనియుర్,	Grasping his herdsman's staff
దాన్వ మెహ దానుర్ పనియుర్,	Panior goes to graze the cattle.
దాన్వ తిహ లాతొర్ పనియుర్,	Driving off the cattle
దాన్వ మెహ్ల వోనుర్ పనియుర్,	Panior takes the cattle to the pasture
దాన్వ మెహ లాతొర్ పనియుర్,	Panior grazes the cattle.
పోడ్ద్ ఉండె సొత్తకి దాద,	"The sun is sinking, brother."

దాన్వ మలుస లాతోర్ పనియుర్,	Home drives Panior the cattle,
దొడ్డి తగ వోయ లాతోర్ పనియుర్,	Drives it to the cattle-pens,
మూరంగ్ సోడుస లాతోర్ పనియుర్,	Panior tethers the cows.
జోప కెహ లాతోర్ పనియుర్,	Panior fastens the door.
రోన్ సొంద లాతోర్ పనియుర్,	Panior walks homewards,
బార సొంద లాతోర్ పనియుర్,	Walks then to his house.
పావ యెహ్కా తుంగన పనియుక్,	Paniek, (his wife) heats gruel,
పనియుర్ జేవి కియున,	Panior eats his dinner,
పనిక్ జేవి కియున,	Paniek eats her dinner,
పాలమగ్ వాట లాతంగ్ పనియుక్;	Paniek puts out the bedsteads,
అగనే మీండ లాతోర్ పనియుర్,	There Panior lies down to rest,
నిదుర బాంజె మానిరె పనియుర్,	Soundly asleep is Panior,
పనియుర్ ఆవ్సి వాని, అవ్సి వాతోర్,	Tired he is, tired he has grown.
కండర్కా ఇంజెర్ బోడుమ్ డుక్రి కియర్,	Kandrak grunts the bull,
గోవుర్ తస్కార్, తిరియర్ బోడుమ్,	Runs round and round the stockade,
నాలుంగ్ కాల్కే సాతితగ ఊమర్,	Draws his four legs up to his chest,
బుర్ ఉలండి వాటర్,	Brr, he jumps across
బోడుమ్ తస్కుతుపర్ డుక్రి కీసెర్,	Roaring he rushes off,
విత్తంత విత్తరె దేవ;	Running, bounds the god-like bull,
బగ యెవ లాతరె బోడుమ్?	Where does the bull go?
సామ్పూర యెవన బోడుమ్,	Shampur reaches the bull,
ఆలి బూడె మేయరె బోడుమ్,	Grazes under a pipal tree,
కండర్కా కండర్కా హంకర్ కియర్ బోడుమ్,	Kandrak, kandrak grunts the bull,
బోడుమ్ (తస్కా) పియర్ దేవ;	Away rushes the god-like bull
బగ యెవ లాతరె బోడుమ్?	Where does the bull go then?
ఉట్నూర్ యెవ లాతరె బోడుమ్,	Utnur reaches the bull. -
సూరె సక్న బాందొర,	Of sure thorns the fence,
వీసి గీరె కడొకీ దేవ,	Through which no fly could pass
నుల్లెగిర్ కడొ,	Through which no gnat could pass.
గొవుర్ తస్కార్ తిరియర్ బోడుమ్,	Round the fence runs the bull,
కండర్కా కండర్కా ఇందర్ బోడుమ్,	Kandrak, Kandrak, roan the bull,
నాలుంగ్ కాల్కున్ సాతితగ ఊమర్,	Draws his four legs up to his chest,

మావంగ్ కోయ పాటంగ్

బరర హూలండి వాట.	Brrr, he jumps across.
పాక ఊచ్కున్ తిందరె బోడుమ్,	Feeds his fill on sugar cane,
నాలుంగ్ కాల్క్నే సాతితగ ఊమర్.	Draws his four legs up to his chest,
బరర హూలండి వాట.	Brrr, he jumps back.
బోడుమ్ తస్కెసెర్ దేవ;	Then the bull rushes off;
బగ యెవ లాతరె బోడుమ్?	Where does the bull go?
సామ్పూర్ యెవన బోడుమ్,	Shampur reaches the bull,
ఆలిత్ బూడ్నిలరె బోడుమ్,	Standing under the pipal tree
కండర్క్, కండర్క్ డుక్రి కియర్ బోడుమ్,	Kandrak, kandrak grunts the bull.
తమున్ ఇవిర కోరియక్ దేవ,	Brothcrs two the Kolis came
సెటతె బాంద వాటన కోరియక్,	With guns on their shoulders
మావంగ్ ఊచ్క్ సూడ్కట్ దాద,	"Let's look at our sugar-cane; brother,"
బార వాయిర్ లాతంగ్ కోరియక్,	Along the Kolis came
ఊచ్క్ సూడ లాతంగ్ కొరియక్,	The Kolis saw their sugar-cane,
మావంగ్ ఊచ్కున్ బతల్తె తిత్తకి, దాద?	"Who has eaten our sugar-cane, brother?"
కొజ్జి సూడంత కోరియడ్,	Then the Kolis saw the foot-prints,
బోనతె బోడుమ్ తిత్తకి దాద?	"Whose bull has eaten it, brother?"
కొజ్జి పియ లాత కోరియడ్,	The Kolis followed the foot-prints
ఆలిత బూడ్ నిల్ల లాత బోడుమ్,	Under the pipal tree stood the bull.
అగనె బోడుమ్ నిల్త దాద,	"There is the bull, oh bother !"
మాజుర పెర లాతర కోరియడ్,	The Koli took aim
బోడుమున్ పీయ లాతర కోరియడ్,	The Koli hit the hull,
బోడుమ్ సాయ లాతర కి దేవ,	The god-like bull fell dead.
పనియుర్ వాయ లాతెర్ దేవ,	Then came Panior
బోడుమ్ అస్క లాతర కోరియడ్,	The Kolis began to cut up the bull,
పనియుర్ వాసి సూడ లాతెర్ దేవ,	Panior, coming, saw it,
లక్నలే వాసి సూడన దేవ;	From afar he saw it;
మావయ్తొ బోడుమ్ ఆంద్క దాద!	"This is my bull, oh brothers,
నాదన్ గొప్టి ఆతకి దాద!	"What a sorrowful tale, oh brothers!"
కానుర్కున్ పొరొ సేల వాటన పనియుర్,	Over his eyes Panior drew his turban,
బారంగ్ అరె లాతెర్ పనియుర్,	Panior began to cry,
మావతె సాత్ నిమె బూతి కియ్మడ్,	"Do not take my strength from me."

కాల్క్ అర లాతెర్ పనియుర్,	So praying, Panior bowed down,
నీవతె పూజ తుంకొామ్ రాయ్తుడి,	"Offerings, we'll give you, oh lord."
పూజతె మల్సి దానిరె పనియుర్,	Then Panior went away,
రోనెతె సొంద లాతెరె పనియుర్,	Panior turned homewards.
నాదన్ గొప్టి ఆతకి!	"A sorrowful thing has come to pass!"
రాని పానిక్ ఆరె లాతంగ్ కి దేవ,	Paniek, his wife, began to cry.
లాయి లాస్తన్ అనిరె పనియుర్,	The Panior brothers grew poor,
బెందురె అకె ఆనిరె పనియుర్;	Here and there went the Panior;
దానె సోట మాల్ సోట దేవ,	Their cattle went, their wealth went,
పనియుర్ లంగ్ ఆతెర్, దేవ,	In poverty lived the Panior.
బూతి సొంద లాతెర్ దేవ.	As labourers the Panior worked,
బూతి సొత్తెకె బూతి పుట్వాక్ ఆత దేవ,	For work they went, no work they found,
పనియుర్ లంగ్ ఆతెర్ దేవ,	In proverty lived the Panior.
సేవ్టతొార్ తముర్ మందన దాద,	The youngest brother alone
వోన్క్ దన్మల్ మందన దాద,	Retained cattle and wealth;
తాదలిర్ బూతి దానిర్ దేవ,	The elder brothers worked as labourers,
తమున నగుర్ కెయ్టున్ వోనుర్,	Brought wood to the youngest's village,
వోనతె రోన్ దానిరె దేవ,	To his house they brought it,
కెయ్టుంగ్ వోసి వాటనిర్ దేవ,	There they stacked the wood;
తముర్ సూడ లాతొార్ దేవ,	The youngest brother saw them,
నడిదె గింద వాట్కి దేవ,	Rags round the loins they wore,
తలదె సిర్కుటి వాయర్ దేవ,	On the head a strip of cloth;
జోమె మాసి ఆడనుర్ పనియుర్,	Embracing each other, the Panior wept.
రాని, ఇందన రాని పనియుర్,	"Wife," called Panior, "Wife,
నావుర్ తాదలిర్ ఆందిరె రాని,	My elder brothers are here, wife,
పరండె గంగర్ కసెలతె యేర్,	Hot water of twelve rivers,
పరండె గంగర్ ముడుంగ్త యేర్,	Cold water of twelve rivers,"
ఆంగుడితున్ వాయున పేన్క్ దేవ,	To the wash place Paniek took them:
యేర్ తుంగ్లెన్ సొన్కి దాద,	"Go, wash with water, brothers."
అంగోడి ఆయ లాతర పనియుర్,	To the wash-place went the Panior.
పెర ఉగ్రి కియున పనియుర్,	Then Panior opened his box,
కోస మరంగిన దోత్రె దేవ,	(Took out) a silk-bordered loin-cloth

మావంగ్ కోయ పాటంగ్

దొత్రె పోండ్సి కియున పనియుర్,	Such a loin-cloth donned Panior
తలదె రుమల్ సుటి కీనుర్ పనియుర్,	On his head Panior tied a turban.
మూంద్ కాల్క్న టాట ఊటి కియురె దేవ,	A three feet wide brass-plate,
టాట ఊటి బరి కీనుంగె పనియిక్,	Cleaned and scrubbed Paniek,
అన్బ సవ్రి కీనుంగ్ పనియిక్,	Then Paniek prepared a meal,
జారితె యేర్ సీనుంగె పేన్క్,	Water she put into goblets.
కెయ్క్ నోర లాతెర్ పనియుర్,	The Panior washed their hands,
అందర్ గాంది దాయున పనియుర్,	The Panior entered the palace,
అన్బ సవ్రి కియున పనియిక్ దేవ,	Paniek made ready the meal,
దేవ్ జోహార్ తుంగన పనియుర్,	The Panior saluted the gods,
సియుంగ్ బుకంగ్ సుక్నె తిందన,	Five mouthfuls they ate gladly,
సియుంగ్ బుకంగ్ దుక్నె తిందన,	Five mouthfuls they ate sadly;
జేవి కీసి బార తెద లాతెర్ పనియుర్,	After the meal the Panior rose,
కెయ్క్ నొర లాతెర్ పనియుర్,	The Panior washed their hands,
బహ్రి పెసియ లాతెర్ పనియుర్,	Then the Panior went outside,
పాకన్ పొరియల్ సూపరి వుర,	Broke betelnut into pieces
దాత్ రెంగయ్లు కాట్ వోన,	Took teeth-colouring betel leaves,
జిబ్ తొరియల్ సునాబ్ వోన,	Tongue biting lime,
అట్బోనున్ తోడి వాటన పనియుర్,	All these together they chewed.
ఇంగె బగ దాకిట్ దాద?	"Where will you go now, oh brothers ?
సమ్దిర్ ఉంది ఆయున దేవ,	Let us all stay in one place,
కచురి దివాన్ తాకుసన తముర్,	As the youngest, I'll sit in the court-house,
వావుర్ సేత్నె మిరట్ దాద,	You brothen see to the fields."
తొల్లె బహాన్ మత్తట్ అహ్నె,	So as before, so now again,
దాన్ మ్లు మంత ఊర దేవ,	Cattle and wealth was with them,
రాజ్ కీసి పిసన పనియుర్,	The Panior ruled as rajas.
రెల రెల, రెరెల రెల.	Rere rela, rerela rela,

14

వీసా సేర్క్న ఉంది వావుర్ పెర్స మంత,	Twelve ploughs large is the field,
సియుంగ్ సేర్క్న సింగార్ వాడి,	Five ploughs large is the garden,
రాని ఇందన, రాజల్, రాని, ఇందన,	"Rani," says the Raja, "Rani," he says,
సర్కె వార్కె జావ రాని,	"In the early morning make the food ready,
హో ఇంద లాతహో రాని,	"Yes I will make it," says the Rani;
తింద ఉండ అనుంగ్ రానిక్,	"Food and drink prepare, oh Rani,"
నిద్ర బాంజె మానుక్ రానిక్,	The Rani goes to sleep,
ఉంది కెవ్దె నర్మనుంగ్ రానిక్,	With one ear open, sleeps the Rani,
ఉంది కెవ్దె కేంజనుంగ్ రానిక్,	With one ear open, listens the Rani,
ఉంది కడ్దె సుడనుంగ్ రానిక్,	With one eye open, watches the Rani,
ఉంది కడ్దె నర్మనుంగ్ రానిక్.	With one eye open, sleeps the Rani,
మహ దెవన గోగ్డి	Mahadeo's cock,
తినమరడె సింగాలి గగ్రా,	His right wing a fan of five feathers,
డెమ మరడె పరంగాలి గగ్రా,	His left wing a fan of twelve feathers,
కల కల జడి కియర్,	Fluttering he shakes his feathers,
తాన నాంద్ కెంజన బాయి.	The Rani hears the noise.

15

అవెతె బవె పేన్క్న అరుతి, బాలెమయి,	Which gods shall the lamp rite honour, oh Balemai.
అదె తె బద్ పెన్దా అరుతి, బాలెమయి,	Which gods shall the lamp rite honour,oh Balemai,
నాటెనె ఆవన అరుతి బాలెమయి,	The village-mother shall the lamp rite honour, oh Balemai
నాటెనె ఆకిత అరుతి బాలెమయి,	The village-guardian shall the lamp rite honour, oh Balemai.
రోత లచ్మిత అరుతి బాలెమయి,	The house-goddess shall the lamp rite honour, oh Balemai.

16

తికుడ్ వైసి నాడిద బాదు బాయిరా?
చంపా పుంగర్ లచ్చుబాయిరా,
నాడి గుమెల పాప,
చంపా పుంగర్ రా, లచ్చు బాయిరా.
మరట్ హాటుమ్ దాకట్ బాయి,
నన హాటుమ్ దాకనే,
మరట్ దిక్డి తర్కట్ బాయి.

Oh, wasp-waisted, who are you girl?
A champa flower is lachu Bai.
Waist like a gumela, my boy;
A champa flower is Lachu Bai.
Let us go to the bazaar, oh girl,
To the bazaar I am ready to go.
Let me go and buy you a sari.

17

రామ్, రామ్, సమ్దిర్ చొకొట్ మంతిట్,
మరి మియడ్ చొకొట్ మంతిట్,
రామ్, రామ్, సమ్దిర్ చొకొట్,మంతొమ్,
మరి మియడ్ చొకొట్ మంతెర్.
బెయె బాబల్ చొకొట్ మంతిట్,
మమోట్ సందిర్ మరి మియడ్,
బాబల్ బెయె చొకొట్ మంతొమ్,

Ram, Ram are you all well
Are all you sons and daughter well?
Ram Ram, we are all well;
Our sons and daughters are well.
Mother and father are they all well?
We all, sons and daughters,
Father and Mother are well.

18

అదె బోన డండరి కాకొవో?
తమున్ సియ్వుర డండరి బీయెవో,
నిమె బిడతె మన్కి బీయెహ,
టాటతంగ్ గర్కంగ్ టాటతెన్ మన్ని,
బాయిన్ రొపా సోడుసర్ కాకొ,
ఉమ్సి టాటి దొహ లాత కాకొ.
పేహర పాప్యలిర్ రావుడ్కె బీయె,
ఆకాడ సార్ పియన రావుడ్క,
పాపియన పరియల్ ఆతెర్ రావుడ్క,
ఉతి ఇన్ కోరియల్ ఆతెర్, రావుడ్క,
బగన్ కేల్ తెండ లాతెరె రావుడ్క
బీడతల్ సుడ లాతయో మాన్కొ,

"Whose Dandari are these, granny?"
"The five brothers' Dandari, child,
You remain in the inner room child,
Leave the cakes in the frying-pan."
The grandmother hid the girl.
Fastened firmly the door.
"Great rascals are the Raur folk, child."
The Akara dance the Raur began,
Like birds danced the Raur folk,
With steps like the tripping of uti birds.
The play of the dancing girls the Raur folk mimicked.
Manko peeped out from the inner room.

కచుకుడె గది తుంగన మాన్కొ,
రోపొడల్ కవ్వ లాత నెండ్ మాన్కొ,
నేహన కేంజ లాతొర్ రావుడ్,
మాక్ తడ్మి సీమ్ కి బాయి,
నేహ్నా కేంజ లాత మాన్కొ,
బహనె తడ్మి సీయరె బాయి,
కొడొప్‌నె గొక్కంగ్ పియరె మాన్కొ,
కాయి పేసియ లాత బాయి మాన్కొ,
నేహ్నా సుడ లాతొర్ రావుడ్,
సపూర్ సేల వోడన రావుడ్,
తాడ్మి గాసి కియ లాతెర్ రావుడ్,

With a thorn she made a hole,
Inside Manko started laughing.
Startled, Raur listened.
"Give me fire, girl."
Taken aback Manko heard him,
How should she give him fire?
In her hollowed hand she took burning coal,
Out came the girl Manko;
Marvelling stood Raur,
Took out a small scarf,
Tied up the burning coal.

19

మావ బహన్ పిస్మడ్?
అడంతొర్ కాతి,
బత దంద తుంగ్మడ్,
నన బహన్ పిస్మడ్,
శ్రీ సంబు మహదేవ?
సెటతె జోరి వాటనుర్ సంబు,
వెలిసెర్ వెలిసెర్ వాయ్మడ్ సంబు,
కాతినగ వాయ లాతొరె సంబు,
నిమె బారియె అడంతి కాతి?
బద్ దంద తుంగ్మడ్ మాము,
నన బహన్ పిస్మడ్ సంబు?
కున్‌బిర్ నిహ్గాన్ వానిర్ కాతి,
కూస పాస్క నిమె తుంగ్మడ్,
వీడె కాడె తుంగ్మడ్,
తుంగ్సి సియ్మడ్,
కున్‌బిర్క సియ్మడ్,
కున్‌బిర్క ఊడన్ సాటి తిపున్‌తంగ్
జాలింగ్ తుంగ్మడ్,
కాతి నిమె వరొర్ సేల్వక్.

"How shall I make a living.?"
"Weeping, asked the blacksmith.
"What work shall I do?
"How shall I make a living,"
"Sri Shenbu Mahadeo?"
With his bag slung on his shoulder,
Journeying was Sri Shembu,
To the blacksmith, came Sri Shembu.
"Why are you crying blacksmith?"
"Uncle what work shall I do?
"How shall I make a living, shembu?"
"To you the peasants will come.
"For them you shall make plough share, and knife,
"Ring and hook you shall make,"
"When these are ready,
"Give them to peasants;
"For the peasants sowing -ploughs and
shares you shall make,
"To the blacksmith, to you, all without fail,

మావంగ్ కోయ పాటంగ్

సమ్దిర్ కున్బిర్ నీక్ దానంగ్ సియ్మడ్,	"The peasants will give shares of grain;
అవె నిమె తింజెరె,	"That you shall eat!
అదె కామె తుంగ్మడ్,	"That work you shall do,
కూస పాస్క్ నా కామ్ తుంగ్మడ్,	"The work of plough-share and knife,"
అగటల్ బగ దానుర్?	Thence where did Shembu go?
వాడెనగ దానురె సంబు,	To the carpenter Shembu went.
మావ పిస్మడ్ బహనె?	"How shall I make a living?"
ఇంతొర్ వాడె.	So spoke the carpenter.
నావ పిస్మడ్ బహన్?	"How shall I make a living?"
కున్బిర్ కెయ్టుంగ్ తరనిర్,	"Logs the peasants will bring,
అని నిమె చేక్కకి,	these you will carve.
వకుర్, నాయగల్, తిపున్,	"Broad-plough, plough and sowing ploughs.
మోగ్ద తుంగ్మడ్ అని సియ్మడ్,	"You will make and give them,
ఊర్ కుస్బిర్ దానంగ్ నీక్ సీనిర్,	"Then those peasants will give you grain,
అదెనె తింజి పిస్మడ్,	"Eating this, you will live,
దానంగ్ తీంజి చేక్మాడ్:	"Eating grain you will carve."
మరట్ జొన్న యెద్కట్,	"We will sow the millet,"
రాజల్ రాని యె ఇందానుర్,	Thus said the Raja to the Rani;
రాజల్ రానిన్ ఇందనుర్ రాజల్,	Then the Raja said to the Rani,
సక్రె వక్రె రోన్ దూనె ఆయున,	"Cook the food early in the morning,
మరట్ జొన్న ఎద్కట్ రాని,	Then, Rani, the millet we'll sow,
బదె మని కుర్వి నొరన,	One shall wash the pots,
బదె తడ్మి మాసన,	Another light the fire,
బదె గాటొ అటన,	Another cook the grain,
బదె యేరె ఉహాన,	Another boil the water,
బదె కుస్రి అటన,	Another shall make the curry,
దంద ఉర్కి కియురె రాని!	Quickly do the cooking Rani!"
టొడ్డి నొరా లాతొరె రాజల్,	The Raja cleaned his mouth,
జేవి కియ లాతొరె,	And then he ate his meal.
రాజల్ కెయ్క్ నొర, లాతొర్ రాజల్,	The Raja washed his hands,
తముకె తింద లాతొర్,	The Raja chewed tobacco,
రాని విజ సప్రి కియర్ రాని,	"Rani make ready the seed,

గానరి జొన్నత విజ సద్రి కీమ్, Large grained millet keep ready,
లింగి జొన్నత విజ సద్రి కీమ్, White grained millet keep ready,"
విజ తోచ లాతయె రాని, The Rani lifts the seed on her head,
కొహ్క్ వాత బక్ర. A horned goat,
రాజల్ పియ్సి వానురె రాని, The Raja took,
తిపునె తోచ లాతొర్ రాజల్, The Raja lifts the plough on his shoulder,
తొపునె పేన్క్ తుంగ లాతొరె, The rite of the sowing-plough he did.
విజ వోటితె పియ్తె రాని, The Rani took seed in the fold of her cloth.
రాని వోటి కియొరె, In the fold the Rani took it
రాని కాల్క్ అరర్, Obeisance she did to the sowing plough,
లచ్మి తా కల్క్ అరారె. Obeisance she did to the Earth.

20

చుడుర్ చైన దాని, చా బేందొలి దాయ, Little pretty girl, oh Bendoli darling,
ని తాడి గులు గులు గుల్ మర బేందొలి, Your ear-rings tinking-tinking Bendoli darling.
చుడుర్ చైన దాని, చా బేందొలి దాయ, Little pretty girl, oh Bendoli darling,
నీ పాటి గులు గులు గుల్ Your silver-belt tinking-tinking
    మర బేందొలి దాయ, Bendoli darling.
చుడుర్ చైన దాని, చా బేందొలి దాయ, Little pretty girl, oh Bendoli darling,
నీ పాంజొల్ గులు గులు గుల్ Your anklets tinking-tinking
    మర బేందొలి దాయ, Bendoli darling.

తార అంగె బాండె, Dear sister-in-law, bring the gun,
    మల్ పాయ దాక, I'll go and shoot a peafowl.
పాయ్‌మ కొకొ పాయ్‌మ, Don't shoot, brother-in-law don't shoot,
    మల్ మేస్కున్ వాత, the peahen is laying her eggs.
తార అంగె బాండె, Dear sister-in-law, bring the gun,
    మల్ పాయ దాక, I'll go and shoot a peafowl.
పాయ్‌మ కొకొ పాయ్‌మ, Don't shoot, brother-in-law don't shoot,
    మల్ మేస్కున్ వాత, the peahen is laying her eggs.

చుచుర్ చుమ్రి మెటతె మల్ మేయ లాత, On the rugged stony hill a peahen came to feed

మావంగ్ కోయ పాటంగ్

బార అని ఉండె అదిక్ పొరికున్ మల్	A dozen and more peachicks she brought with her
మెహ లాత,	to feed.
హందక్ వాత పురడ్ డేగొ,	A hawk swept down,
మల్ పొరికున్ వోయరె,	to carry off the peachicks.
సోల బార పొరికున్ డేగొ పాసి వోయర్,	A dozen and more peachicks the hawk carried off.

సివ సంది తె ఆలి రాజ,	King Pipal stand on the village-border.
ఆలి బారు వాత రాజ వాతయో,	King Pipal is covered in blossom.
ఆలి పాడె వాత రాజ వాతయో,	King Pipal's fruit sprang forth.
ఆలి పండ లాత రాజ యో	Ripe are king Pipal's fruits,
డేడనూర్ పోనక్ రాజ వాత,	A hundred and fifty green pigeons,
పోనక్ కొరియ లాతంగ్ రాజ లాతంగ్ హో.	Flock to the king and eat the fruit.

చంద చకొలి నావ పాయ్‌నమ్ కీ అంగె,	I'll take the road chanda, oh, sister-in-law.
నన పాయ్‌నమ్ బాల దాక నావి అంగె,	My heart is set on going.
ముర్ పుంగర్ నావి సేల కి అంగె,	Give me my scarf, oh, sister-in-law.
అదె సేల నావ సీమ్ కి అంగె,	The scarf as red as the flame of the forest.
పాంజొల్ పుంగర్ నావ రుమల్ కి అంగె,	Give me my turban, oh, sister-in-law.
అదె నావ సీమ్ కి అంగె,	The turban as red as a panjor flower.
జొన్న ఆకి నావ పిరింగ్ అంగె,	Give me my sword, oh, sister-in-law.
అదె పిరింగ్ సీమ్ కి అంగె,	The sword like a blade of jawari millet.
రామజంగి నావ బాండె కి అంగె,	Give me my gun, oh, sister-in-law.
అదె బాండె నావ సీమ్ కి అంగె,	The gun Ramjangi, oh, sister-in-law.
నన పాయ్‌నమ్ బాల దాక నావి అంగె.	My heart is yet set on going.

21

మాయ్నల్:	MAN:
చర్వి పియ్సు నిమె వాతిబా యేతుకు,	Carrying your pot you come for water,
నీవ రోన్ జగడ బాతత మంత?	What is the quarrel you have in your house?
కుహి తగ మంతొాన్ ముసపిర్ ఆందున్,	At the well the wayfarer waits for you,
కరల్ గొప్టా నిమె వెహ, బెయెవో,	Tell, oh tell, the truth oh girl.
పేడి:	GIRL:
బతల్ వెహ్కా దాద రోత జగడ,	What shall I say of the quarrel, friend,
పొరడ్ రెండున జగడ మంత,	My mother-in-law and I always quarrel.
మాయ్నల్:	MAN:
అసి నిత్నారి మంతి బారి.	If it is so why stay there, dear,
నావ తోడొా దా! నావ దేసునె,	Come with me and live in my country.
పేడి:	GIRL:
నీవ నార్ బదె దాదరా?	Which is your village, my friend?
నీవ పొరొల్ బతల్ దాదరా?	What is your name, my friend?
మాయ్నల్:	MAN:
నావ నారె బాయి, బొంబాయి సెహర్,	My village, girl, is Bombay town,
నావ పొరొల్ బాయి, లాకియె సవ్కారు.	And merchant Lakia is my name.
నావ పొరొల్ మంత బాడ సవ్కారు,	Great merchant am I called,
జాగిర్ మంత ముల్కహవార్,	In my country I have a large estate,
నావ రోన్, బాయి, కమ్మి బతయి,	In my house, oh girl, there is no want,
రచ్చుతె టాకా నిచ్చి మంతంగ్,	In my countryard treasures are buried.
నీవ రోన్ బాయి బత్తయి సెలె,	In your house what wealth is there?
నీవ మేందొాద వహి దిస్సా!	On your limbs there are no jewels!
పేడి:	GIRL:
నిమె ముసపిర్ డగుర్ గూన్వన్,	Stranger how clever you are!
విసొారత, పరిక్ష నిమె,	How you have
తుంగతి లేకార,	Sized up my jewels, rascal!
మాయ్నల్:	MAN:
బొంబాయి సెహర్తల్ వాంతొాన్ జోహరినా,	From Bombay town I came wandering,
మోతి, పోర్కన తుంగన్తొాన్ బేపర్,	To trade in pearl and corals.

బోన్కె మోతి పహజెలె మతెకె,	Whosoever wants pearls,
జల్దివార, సస్తా వస్తా సీకా,	Come quickly. I'll give them cheaply.
పేడి:	GIRL:
మోతి యేత్వల్ దాద రోన్ సిలొర్,	The buyer of pearls is not at home,
పరయి ముల్క్నె సొడిసి సొత్తొర్,	To another land he has gone.
మాయ్నల్:	MAN:
గట్కమెన్ నాక్ సిమ్,	Be mine for a little while, and
బంగో బంగ్ నీక్ మోతింగ్ నిహికా,	Your hair I'll adorn with pearls.
పేడి:	GIRL:
కాట్కిన రోన్ నీవా సెలడ్ మందర్,	Your sister may marry a butcher,
తాన్గ మోతింగ్ నిమె నిహయో,	Then dress her up in pearls,
నావోర్ మాడ్సొన్ వెహ్క,	I will tell my husband,
మరి నీకున్ పయుస్క.	And he will beat you well.
మాయ్నల్:	MAN:
నొవ్రన వేరె, నిమె బోన్ వెహంతి?	Who are you to threaten me with your husband?
నీవొర్ నొవ్ రన్ నన వెరియోన్,	Of him I am not afraid;
వోన్ నన పాకాయో,	Him I will beat,
నీకున్ దేస్నె వోకానె,	You I will carry of to my country.

22

తుంక తుంక నీకునె తుంక,	I'll marry you, marry you, you I'll marry,
మర్క పండి సీక	Mangoes I will give you.
కేంజ, కేంజ, సాయిబా, కేంజ,	Listen, listen, husband, listen,
నన మంతొన్ బూరి బూరి,	I am nicely light of colour,
అదె మంత హెడ్జున్ మొడి,	She is like a hairy bear,
అదె మంత హెడ్జున్ మోడి,	She is like a hairy bear,
తాన బత్త గోడి,	What pleasure can you have of her?
కేంజ రాని, కేంజ రాని,	Listen dearest, listen dearest,
నీక్ విస్ర వారి కీకా,	Jewels I will give to you,
నీకు బతల్ దొకా?	How should I betray you?

నన హాటుమ్ నన్ దాక,	It is I who will go to the market,
కెయ్దె మురేంగ్ సికా,	In farewell I'll give you puffed rice.
దగ సీతిబా నిమె,	Darling you have deceived me,
జీవత మయ్నొా,	Oh minah of my life!
దగ సితిబా నిమె,	Darling you have deceived me,
జీవత మయ్నొా,	Oh minah of my life;
కెవి సూడ్సి తారి యేతొాన్,	Rings for the ears I gave you,
దగ సితిబా నిమె,	Darling you have deceived me,
జీవత మయ్నొా,	Oh minah of my life;
మొసొార్ సూడ్సి ముకెర యేత్తొాన్,	Studs for the nose I gave you,
దాగ సితిబా నిమె,	Darling you have deceived me,
జీవత మయ్నొా,	Oh minah of my life!
బగ దొస్కి నిమె?	Where are you hiding?
జీవత మయ్నొా!	Oh minah of my life.

23

లచ్చు సంబల్ కాటొాడ రా,	Lachu, Somu's son, the priest,
కటొాడరా యే అలే,	He is the priest,
మడ్కంజ్ దూప్ నా బామ్కార,	Smoke rises from the incense-vessel,
సియన యలే,	He gives the offering,
చీప్డల్ కొార్ ముట్టితె పూజ,	Holding a chicken, making flour-heaps,
అర్లెక్ వాతంగ్ గోగ్డింగ్,	Spurred cocks,
కొాహ్క వాతంగ్ బక్కరనా	Horned goats,
బోజున్ నిమె యేత.	Accept as offerings.

24

పేన్ గాడ వార్వ గడా రొాపొా, రాయతడ్,	At the god's shrine, at the feast-place Raitar.
అటుమ్ కుటుమ్ మీరె మతేర్,రాయ్తడ్,	Clansmen and brothers gather,
సోరియల్ దారియల్ మీరె మాతెర్,	Wives' kinsmen gather .
సేడ్ సగ మీరె మాతెర్ రాయ్తడి,	All kinsmen gather, Raiter,

నీవా మాన్ ఉర్క్ సీమ్ రాయ్తడి,	Your greeting give them, Raiter,
ఊర మాన్ నిమె యేత రాయ్తడి,	Their greeting take you, Raitar,
సోనెత గుంప నీవా రొన్ రాయ్తడి,	A golden nest is your house, Raitar,
సొన్నేకె మున్నె వానెకె పెజె,	Going ahead, coming behind,
బాలో బల్ పహ్జా కామ్ అయన రాయ్తడి,	May all our works succeed, Raitar,
మరి మియడ్ సుకున్ మందన రాయ్తడ్,	Sons, daughters may remain well, Raitar,
సేర్ సగ సొరియ దారియల్,	All kinsmen, all relations,
అటుమ్ కుటుమ్, బార మహినంగ్,	In twelve moons, time,
నీవా తీజ్ పూజ తుంగంతొమ్, రాయ్తడి.	Your feast we will celebrate, Raitar.

25

కాలిపుర్సల్ నెండ్ లింగల్ ఇంద బరె లాతొర్,	Lingal began to question Kalipursur:
కోయ పుట్ పేన్క జర నాక్ నిమె వెహొరె,	"The Gond gods, where may they be, oh tell me?
కాలిపుర్సల్ నెండ్ లింగల్ ఇంద బరె లాతొర్,	So he questioned Kalipursur.
నర్పుట్ కాలి నేండ్ అయర్ లింగర,	"The era of man is to come.
నాక్ నిమె బతల్ బారె సికి లింగర,	"What Lingal then will you give me?"
నాలుంగ్ సగనుర్ పూజ కీనిర్ ఇంతొర్,	"Four kin-groups will perform puja," he said,
పూజ నామునె నేండ్ నీవ పూజ ఇరనిర్,	Before every puja, your puja they will perform,
కలితొర్ కాలి నేండ్ పుర్సున పూజ,	The puja for Pursur of this world."
లింగల్ పుర్సన్ సియొ లేండె లాతొర్.	Lingal began to worship Pursur.
కేంజ నావి లింగల్ నీకున్ వెహ్మాడ్,	"Listen. Lingal. to you I will tell,
సిడయింగ్ మూల, పొరయింగ్ మూల,	To the west and the east.
డెమ నేండె మూల తిన నేండె మూల,	To the left and the right.
సొంజి నిమె వర ఇందన, పుర్సల్,	You go and return, thus spake Pursur,
తాన్ పెజె జర నీక్ వెహ్మాడ్, లింగల్,	"Then I will tell you the place (of your gods),
యే లింగల్.”	oh Lingal."
లింగల్ చలె మాతొర్.	Lingal started and left.
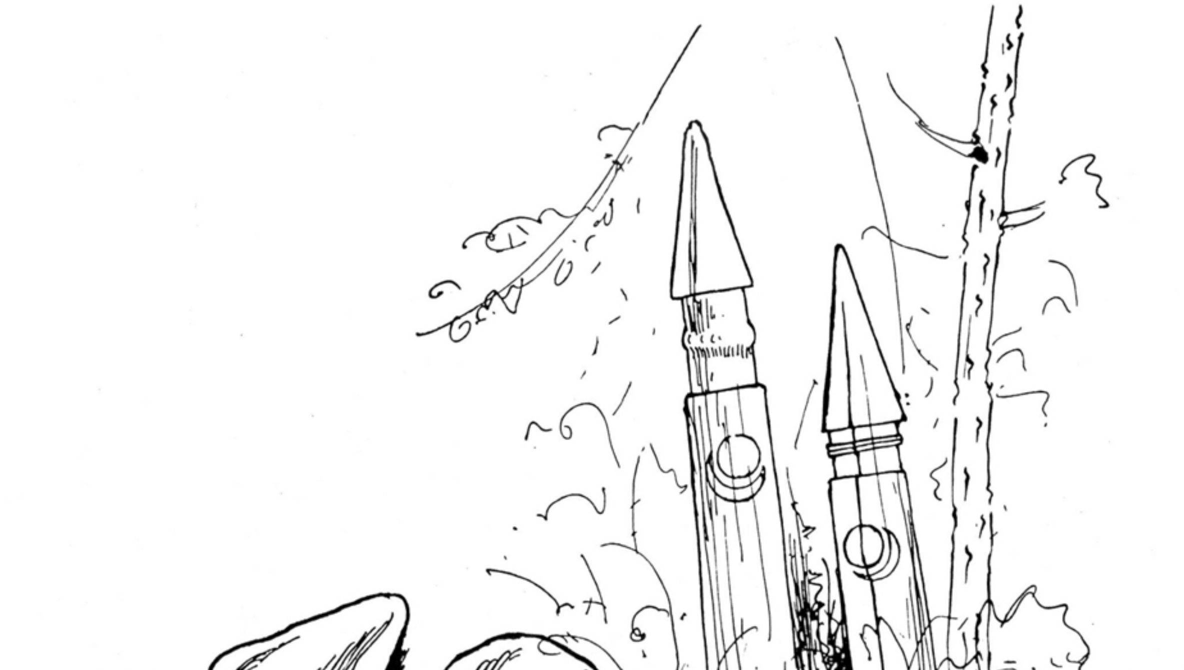
Unpublished Manuscript